

פניני מלך יצי יושב

פניני חכמה ועוסק מתורת רבותינו הקדושים: האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזר, שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושב' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים ביוותיק, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאזה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).
"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעוין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ה פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).
הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוק"ל
נלבעטו תמו תקו

יעקב נתחכם להראות לעשיו שהוא אהבו וחפץ לקרבו

"וַיֵּצֵא אֹתָם לְאֵמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדָנָי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לְבָן גְּרָתִי וְאָזֹר עַד עֲתֵהּ" (בראשית לב, ה).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (בראשית לב, ה), וזה לשונו: צריך לדעת מה מודיע בזה. גם מה מודיע בכל מאמר השליחות. ואולי כי מדרך ב' אחים אשר נאמנים הם באהבתם להודיע האח לאחיו את כל אשר יעבור עליו מהטובות גם מהרעות, כי זה יגיד קורבת הלבבות, ולזה סיפר יעקב כל מוצאותיו טובות ורעות, למצוא חן בעיניו, כשידע כי מאמין בו ונאמן אחוותו. עוד נתחכם בשליחות זה להודיעו כי אין ראוי להרחיקו, וצא ולמד 'עם לבן גרתי' - וידוע היה לבן בהפלגת הרשע והרמאות, ואין אדם דר עם נחש, ואף על פי כן גר עמו יעקב, וזה לך האות הפלגת מעשיו הנכונים, וראוי ונכון לקרבו ולאהבו ולחבבו. עכ"ל.

אסור לוותר לארצות העולם, פן יריצו ראשו

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל שִׁמְעוֹן וְאֶל לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישְׁנִי בַּיָּשֵׁב הָאָרֶץ בְּכַנְעֲנִי וּבְכַרְזֵי וְאֲנִי בְּתִי מִסְפָּר וְנֶאֱסַפִּי עִלְי וְהַכְנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי. וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹזֵנָה יַעֲשֶׂה אֶת אֲזוּזֵתָנוּ" (בראשית לד, ל - לא).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (בראשית לד, לא), וזה לשונו: ויאמרו הכוזנה וגו'. צריך לדעת מה תשובה זו עושה למיחוש יעקב על השמדתו הוא וביתו, והלא אפילו לכתחילה אם שאלו הגוים אחת מהכת ויחדוה נותנים אותה להם (ירושלמי פ"ח דתרומות) ולא יהרגו כולו עליה אפילו בעריות, ומכל שכן בדרך זה שכבר היה מה שהיה. ואולי שיכוונו לומר כי לא יחוש על הדבר, כי לא ירעישו אלא אם היו הורגים בלא סיבה, אבל הריגה זו לסיבה ראויה היתה - שלקח אחותינו בעל כרחא ועשאה זונה, והוא אומרם הכוזנה יעשה את אחותינו, ואין הכוזנה שחייב על הזנות שהרי פנויה היתה ובן נח אינו מצווה אלא על אשת חברו וזכר ובהמה חיה ועוף ואחותו מאמו. או ירצה להשיב, כי אדרבא יסתכנו בין האומות כשיראו שבזוי אחד שלט בבת יעקב ופעל ועשה כחפצו ורצונו לא תהיה לשונאיהם תקומה בין העמים, ואדרבה בזה תהיה חתתם על העמים וירעדו מפניהם. עכ"ל.

על ידי שסובל יסורים בעולם הזה - נמלא ארצותינו בעולם הבא

"אֵלֶּה בְּנֵי אֶצֶר בְּלָהָן וְזִעֲוֹן וְעֶקֶן" (בראשית לו, כז).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (בראשית לו, כז), וזה לשונו: אלה בני אצר וגו'. ירמוז הכתוב על דרך אומרם ז"ל (ילקוט משלי ב'): אמרה תורה מפני מה בני עניים? אמר לה הקדוש ברוך הוא: 'להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא'. פירוש, כי באמצעות יסוריהן בעולם הזה - ירבה אוצרם בעולם הבא. והוא אומרם 'אלה בני אצר', פירוש, אותם שחפצים לאצור אוצר בטוב הנצחי, צריכין בעולם הזה לסבול יסורין - בלהן וגו', ומודיע הכתוב כי היסורין הם עושים אוצרות מלאים כל טוב למעלה באמצעותם. וכיסורי ר' אלעזר ב"ר שמעון בר יוחאי (ב"מ פד): שהיה קורא אותם בואו אחי וגו'. ומעתה מי האיש החפץ חיים העליונים ולאצור אוצרות הטוב, ימאס בעולם הזה ובתענוגיו, ויקבל עליו בלהן וזעוון ועקן, תרגום צרה עקא, לטוב לו כל הימים ולמלאות אוצרותיו. עכ"ל.

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
וצוקל
נלבעו סיון תקב

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למוךך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועלויות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
"על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף כשכבר אהיה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

יש ד' סוגי תפילות, וכלם מתקנים למעלה באברי השכינה:

"וישלוזו יעקב מלאכים לפנני אל עשיו אזויו ארצה שעיר שדה אדום" (בראשית לב, ד).

כתב בספר בן פורת יוסף (דרשות והוספות קונטרס אחרון, ד"ה שמעתי ממורי פירוש פסוק וישלח), וזה לשונו: "שמעתי ממורי פירוש פסוק (בראשית לב, ד) 'וישלח יעקב מלאכים וגו'. גם הקשה, בימות המשיח שבטלה הצרות וכל ענינים שצריך להתפלל עליהם, א"כ התפלה שהוא אבר השכינה וכי ח"ו אפשר לבטלה וכו'. גם הקשה על פסוק (ירמיה ג, כ) 'ביום ההוא יבוקש עוון בישראל ואיננו ואת חטאת יהודה', ונראה לדקדק למה יבוקש, וכי צריך לעוון בית ישראל.

ופירש, כי יש ד' סוגי התפלה: א' שצר לו על כבודו יתברך שנתחלל בין אומות העולם, ומתפלל וכו'. ב' על עוונות, כי הצרה היא העוון עצמו, וגם העבירה חמורה ממיתה, כי המיתה מכפרת וממרקת העוון, משא"כ העוון גורם כמה מיני מיתות וכריתות וכו'. ג' התפלה על פרנסה וכו'. ד' על חיים.

והנה איברי השכינה - מעוטף בד' עניני הצער הנ"ל, כדי שידע ויתפלל ויפרד הגשמיים, ויעלה ניצוצי השכינה הפנימי למעלה וכו', משא"כ בדליכא ד' סוגי הנ"ל אינו יודע על מה להתפלל.

וזה שאמר יבוקש עוון בית ישראל, כדי שיתפלל עליו ואיננו, וגם חטאת וחסרון שאר סוגים הנ"ל ולא תמצאנה על מה להתפלל. כי אם שיהיה התפלה דרך יחודים, כי כל מעשה גשמיים שנעשה בעולם הכל נרמז בתורה, והוא גם כן בעולם האצילות, גם שכתב בזוהר שהוא דרך משל וכו', היינו גם כן על דרך זה. והעיקר האמונה שיאמין כי דרך דיבורו ותפלה הוא נעשה מיד כך בלי שום ספק וכו'.

ובזה יובן וישלח 'יעקב', השכינה, כי י' - הוא גולמי שנתלבש בז' ימי הבנין - שהיא ע', כל א' כלול מן י', ובאמת עשר ספירות כל א' כלול מן י' - הוא ק', והכל על ידי הבינה - שהיא ב', 'מלאכים' כמ"ש בכתבים מלאכים המוני מעלה וכו', 'אל עשו אחיו' - הוא עולם העשיה וכו', ודברי פי חכם חן. עכ"ל.

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל
נחמני וצוקל
נלבעו אלול תקלט

"אוהבי ורעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמת, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במוטב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
"במטותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמה רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בניים ובני בניים כשתילי זיתים סביב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכס' המה יראו כבוד ה' הדר אלהינו, ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמן" (שם).

"יעבר נא אדוני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני וקרנל היקדים עד אשר אבא אל אדוני שעירה" וגו' (בראשית לג, יד).

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת וישלח אות י), וזה לשונו: "ובזה נבוא לביאור המדרש (ילקו"ש וישלח רמז קלג), שהנה עשיו היה רואה שדעת יעקב היתה להשחיתו, ליטול ממנו כל הקדושה שהיתה לו, כדכתיב 'וידו אוחזת בעקב עשו' וכנ"ל, וגם טמן דינה בתיבה, דאם לא כן היתה מחזירתו למוטב. וכן איתא בזוהר חדש (פר' כי תשא, דע"ו ע"א), ששבע השתחוואות שהשתחוהו יעקב לעשיו, לבטל שבע ראשין של הנחש, דלא יקרב למקדשא, דהיינו לחטוף ממנו כל ניצוצי הקדושה, שלא יקרב עוד ליקח שום הארה מהקדושה שכבר היה לו בראשו כנ"ל.

ולכן אמר לו עשיו, למה אתה רוצה ליקח ממני כל הקדושה ולהשחיתני, והלא אם לא יהיה לי שום ניצוץ של הקדושה - אי אפשר לי לחיות בעולם הזה, כמו שכתבו המקובלים (פרדס רימונים שער טז פ"ז, ושער ע"פ ח), על הפסוק (נחמיה ט, ו) 'ואתה מחיה את כולם', אלא צריך אני למות תיכף ומיד. ואם אמות בעולם הזה, שאיני נהנה ממנו, בעל כרחך צריך שיהיה לי חלק בעולם הבא, וזהו מבקש אתה שאהא שותף עמך בעולמך? זה בוודאי לא תרצה. ואם כן יותר טוב לך שתניח לי הניצוץ שיש לי, ובזה אחיה ואתעדן בעולם הזה, וכל העולם הבא יהיה שלך. ועוד, אם תניח לי הקדושה - יתרבה זכותך, שמחמת קדושה זו אפשר שאחזור למוטב ואזכה לחיי העולם הבא.

אמר לו [יעקב]: 'עבור נא אדוני לפני עבדו, טול עולמך תחילה, כלומר, הואיל שיש לך הקדושה בראש, בוודאי שצריך שתהיה אתה הראש ותיטול חלקך תחילה, כאשר הראש קודם לגוף, ואין אני יכול ליקח ממך כל הקדושה.

אי נמי כך אמר לו יעקב: אני מתרצה שתיטול עולמך דווקא, דהיינו אותו החלק של הקדושה שצריך לך בצמצום, כדי שתהנה מהעולם הזה, אבל איני רוצה שתיטול יותר ממה שצריך לעולמך, וזה הוא מה שאני רוצה לעכב.

אי נמי כך אמר לו יעקב: בוודאי שאין אני יכול לעכב על ידך שלא תבלע איזה ניצוץ של קדושה, שהרי כך גזרה חכמתו יתברך בעת הבריאה, שהקליפה תהיה בולעת מהקדושה לפי מעשי בני אדם. אלא שלאחר שהקליפה בלעה, יש לה רשות להקדושה להוציא את שלה מתחת ידה, כדכתיב 'הוא ישופך ראש' כנ"ל. וזהו מה שאני עושה לך, ליטול את שלי מתחת ידיך, ולא לעכב על ידיך שלא תוכל לבלוע מן הקדושה, וזהו טול עולמך תחילה בבליעת הניצוצות, ואחר כך אני אקבץ הנידחים" וכו'. עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן
רבינו נחמן
בר שמוחה ופיגא
וצוקל
נלבע יח תשרי תקע"א

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ושלום בשום פעם ליקח ממני איזה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן שב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן שיד).
"אמר בפירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שמו). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"ן ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם הליקוטי מוהר"ן, וספר המדות, וה'ספורי מעשיות, וה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ן אות כו).

גדל מעלת התמנן דאורייתא

"וירא כי לא יכל לו ויגע בכך ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו" (בראשית לב, כו).

בזהר הקדוש (וישלח קעא). איתא: שנגע בתמכין דאורייתא, שלא יהיו תומכים ללומדי התורה. ע"ש.

וכתב רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (קמא תורה רד), וזה לשונו: "מעלת הצדקה ידוע, בפרט לפנותיני לתלמיד חכם, כמובא שהמעות שנותנין לתלמיד חכם - הוא בחינת תמכי אורייתא, אבל באמת זה המעות שנותנין לתלמיד חכם - הוא בחינת תורה ממש, ואין עברה יכול לכבות זה המעות שנותנין לתלמיד חכם, כי אין עברה מכבה תורה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה כא). וזה המעות הוא בחינת תורה ממש כנ"ל, וזה מעו"ת ראשי תבות: ואין עברה מכבה תורה" וכו'. עכ"ל.

וכתב עוד רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה ב), וזה לשונו: כי יש תמכי אורייתא שנותנים ממון ללומדי תורה, ובתחלה הם מחסרים ממון מעצמם, כי כשנותנים הממון להתלמיד חכם, נחסר אצלם, שזה בחינת ירושתיה מצטננות, כי דמים תרתי משמע'. אבל אחר כך, על ידי ממון שמתזקין התלמיד חכם, ונולד הלכות שהם בחינת חסד, אזי על ידי השפעת החסד חוזר ונתמלא החסרון" וכו'. עכ"ל.

עוד כתב רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה פא), וזה לשונו: כשאדם משמח עצמו בשמחה של מצנה, והשמחה גדולה כל כך עד שנוגעת עד רגליו, הינו שמרד מחמת שמחה, זה הבחינה נקרא: "ונביא לבב חכמה" (תהלים צ). הרגלים הם נצח והוד, בחינת נביאים, נתעלים לבחינת לב - על ידי השמחה שבלב, כי השמחה מעלה אותם. וזהו הרקוד שמעלה רגליו בכל פעם. וכשלומד תורה או שעושה מצוה בכל כך שמחה, שהשמחה נוגעת עד רגליו, ומעלה את רגליו למעלה - בזה נתעלים כל תומכי דאורייתא, שהם נקראים סמכי קשוט" וכו'. עכ"ל.

"וגם אל כל יודעי ספר אשר בכל דור ודור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא ולבקר בחמיים עליו, בני ועמי שמעוני והחיוני ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).

"וכן אני עני ואביון אפול תחייתי בעשר חילות ואומר: רעי חנוני, וכל אשר כוחכם למעבד לי נייח נפשא עבדו, ואם אזכה לחזות בנועם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' זוח"ק ח"א דף ריו ע"ב).

"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי יתעשת האלוקים לי ויזכני שיעשו דברי פירות וככן נפשי תגיל בה'. ואם אזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטבא לכל מאן דלימטי לי מיניה הגאה" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו 'פלא יועץ').

"גם אודיעכם רבותי, כי רוח גדול עמוך בקריאה בספר הזה ובמילוי האמונה בו. והוא: שאדוני אבי זצוק"ל זיע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידרשו, למען פרי וימלאום, כי זה ישנו תועלת הנות לעולם הבא, והוא נותן מילתו באמרו כי המוצא בדברים תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה לזכותו טוב, "כל המתחייב ומבטיח - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פועל חובו ונאמן בדברו, ואל יקל בעיניכם הדבר שיהיה לאדם מליץ טוב בעולם הזה ובבא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען יקראו הספרים, מחייבים הינם עוד יותר את אדוני אבי זצוק"ל זיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון רב רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר 'פלא יועץ').

הפלא יועץ
רבינו אליעזר
בר יצחק פאפו
וצוקל
נלבע יח תשרי תקפ"ח

עם לבן מרתני - ותר"ג מצוות שמרתני

"כה אמר עבדך יעקב עם לבן מרתני ואזור עד עתה" (בראשית לב, ה).

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך מצוות), וזה לשונו: אשרי איש ירא את ה' במצוותיו חפץ מאד, והאיש אשר הוא יהודי ומאמין בה' שמשלם שכר טוב לשומרי מצוותיו ועונש רע ומר לעוברי מצוותיו, ראוי לו להיות רץ למצוה וטורח אחריה להשיגה בכל כחו ובכל נפשו ובכל מאוודו, יותר ויותר ממי שטורח להרויח אלף אלפים דינרי זהב, ויותר ויותר מהרץ אחר החיים, כי רב מאד מתן שכרן של מצוות. צא ולמד שבשביל ב' ריצות שרץ אברהם אבינו, דכתיב 'וירץ לקראתם', ואל הבקר רץ אברהם, שבביל זה בלבד הקדוש ברוך הוא אינו יכול לזוז מישראל, דכתיב 'מלך אסור ברהטים', וכמו שאמרו רבותינו ז"ל במדבר וכו'.

הכל הבל וריק נגד מתן שכרן של מצוות לעתיד לבוא, שהוא תענוג שאין אדם יכול להבין ולשער בהיותו בעולם הזה, עד שאמרו יפה שעה א' של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה, אף אם יהיה מלך על כל הארץ. וכל קבל דנא קשה עונשן של עבירות וביטול מצוות, ואין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל מצוה אפ' על שיחה נאה ועל מחשבה טובה, ואינו מוותר על כל עבירה וביטול מצוה אפ' דקה מן הדקה, כי על הכל יביא אלקים במשפט וכו'.

וכולי עלמא ידעי ומאמינים שהקב"ה משלם שכר טוב לצדיקים ועונש רע ומר לרשעים, ואומרים כן בפיהם בסדר מודעא שאומרים בכל ערב ראש חודש, אבל מעשיהם הפוכים, שאין נשמרים מן העבירה אפ' כדי מה שאדם נשמר מלהפסיד זוז א', ומבטלים מצוה אפ' משום הנאת זוז א', ואין מחזירין אחריה אפ' כמו שמחזיר האדם להרויח זוז א', ולפעמים מבטלין כמה מצוות כגון להתפלל שמונה עשרה בציבור ועניית אמינים וגמילות חסדים וכהנה רבות וביטול תורה כנגד כולן אפ' בלי הנאה כלל, וכן עוברים כמה עבירות על לא דבר הנאה, רק מבלי שים לב ליראה ולאהבה את ה' הנכבד והגורא מלך איום ונורא, ומבלי הבין שעל כל מצוה שיכול לקיים ואינו מקיים ועל כל עבירה שעובר - הוה ליה שלא חס על כבוד קונו וכו'.

ואם יאמר אדם מי לא ידע בכל אלה שיפה שעה א' של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, ורע ומר עזוב את ה' ועבור מצוותיו מכל רעות שבעולם, וידענו איזוהי דרך ישרה, אבל יש לנו טענה אלימא כי יצר לב האדם רע וקשה כברזל, אף לזאת אמינא דכוליה עלמא ידעי שאין פוטר אותם טענה זו מיום הדין הגדול והגורא, שכבר אמר הקדוש ברוך הוא בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, שהמאור שבה מחזיר למוטב, ואם ברזל הוא מתפוצץ. והיצר הרע, בראו הקדוש ברוך הוא לטובת האדם, כדי שיכפהו ויקבל שכר, ולפום צערא אגרא. ואם יאמר אדם לא הם ולא שכרם, למה לו חיים, שהרי קודם בואו לעולם היה נזון מן הצדקה כמלאכי השרת, ולא שלחו הקדוש ברוך הוא בעולם הזה אלא כדי שיהנה מיגיעו - בהיותו כופה את יצרו, ויש לו לשמוח בראותו שיצרו מסיתו הסית כפול לעבור עבירה או לבטל מצוה, ואז יתגבר כארי לכוף את יצרו, כי ידע נאמנה שרצה הקדוש ברוך הוא לזכותו ולהרבות שכרו, שהרי אמרו שנותנין שכר על מצוה שעושה או עבירה שמושך ידו בהיות יצרו תוקפו - יותר ממאה מצוות שאין יצרו תוקפו. ואין שום אדם יכול לומר לא יכולתי עמוד על המשמר מעבור עבירה פלונית, ולא עצרתי כח לקיים מצוה פלונית, כי כל אשר יחפוץ האיש יעשה! ויכול לעשות שיגיעו מעשיו למעשה אברהם יצחק ויעקב וכל הצדיקים, כי גם הם היו ילודי אשה והיה להם יצר הרע כמונו. וגם עתה בכל דור ודור יש ויש אנשים צדיקים. והאיש החפץ חיים, לא ילך אחרי רבים לרעות, ואל יקנא לבו בחטאים, כי אם ביראת ה' כל היום וכו'. עכ"ל. וע"ע שם באורך.

האבי עזריאל רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוקל נלבע טו מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עילוי נשמת, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

הזכר יעקב רבינו יעקב בר אברהם ורחל לוי זצוקל נלבע יא אלול תשל

"בקי עצום בכל ממכני התורה והחכמה וכו', איש טמיר ונעלם וכו', וגם היה בקי מאד בכל החכמות וכו', וימליץ טוב בעבורם" (מתוך הסכמת השבת הלוי זצ"ל)
"וכל המסייעין והתומכים ינצלו מכל עקתין בישינן, ויצליחו בכל דרכיהם, ויזכו לראות בישועת כלל ישראל במהרה" (מתוך הסכמת האדמו"ר מויזניץ זצ"ל)

כח האדם בעליונים

הנה לאחר שיעקב נפרד מעשו כתיב (בראשית לג, כ) "ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל", ואמרו במדרש (ב"ר עט, ח, י): אמר ריש לקיש ויקרא לו אל אלהי ישראל, אמר יעקב אתה אלוה בעליונים ואני אלוה בתחתונים. ע"כ. שכביכול ישראל - שהוא יעקב - הוא בבחינת אלקים בתחתונים. וביאור הדבר, דקודם שיעקב הלך ללבן חלם 'והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים', ואמרו חז"ל (חולין צא. ועל ב"ר סח יב יח) עולים למעלה ומסתכלים בדיוקנו של מעלה, ויורדין ומסתכלים בדיוקנו של מטה. ע"ש. שדיוקנו חקוק למעלה בכסא הכבוד. והענין מלמד על דרגתו הגבוהה של יעקב אבינו. אחר כך היה אצל לבן עשרים שנה, וקיים שם פרשת משפטים בדיני שומרים, ושאר הלכות, וזו לא היתה ירידה - כפי שאמר יעקב אבינו (רש"י בראשית לב ה) "תרי"ג מצוות שמרתי". אחר כך נפגש עם עשו, ונאבק קודם עם שרו של עשו, כמו שכתוב (בראשית לב, כה) 'ויאבק איש עמו', ואמרו חז"ל (חולין צא.) שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, המאבק לא היה פשוט, לא סתם ריב וכדומה, אלא ענין רוחני, ואחר כך ברח את יעקב.

יעקב אבינו הגיע להכרה בבוא עולם בדרגה גבוהה עד קצה האפשרות, והכרה עצומה בחכמה עליונה, וכבר כתב הרמב"ם (הל' יסוה"ת פ"ב ה"ב) שככל שמכירים יותר ויודעים כמה אנו בריה שפלה וכו', יש יותר יראה. אם כן כשהגיע לדרגה שהיתה דמות דיוקנו חקוקה בכסא הכבוד, היינו שהגיע לדרגה שלא היתה שום מחיצה של גוף, כי אם יש משהו של גבוהות כבר יש מחיצה המבדלת, וכאשר יש הכרה עד הקצה - צריך להרגיש (שמות טז ז) 'ונחננו מה', ובדרגה זו של הרגשה - הנשמה נעשית זכה, צח ומצוחצח, ממש חלק אלוך ממעל. וכשיודע ומכיר את הדרגה הגבוהה שנמצא בה, אין זו גאווה לומר ואני אלוך בתחתונים, הוא יודע שהוא שולט על העולמות, ושכך הדרגה הראויה של האדם, "כל שתה תחת רגליו", ורואים את הנאמר (בראשית ב, ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים' ואמרו (ספר הקנה שכתב מאן דנפח מתוכיה נפח, ועיין ברמב"ן על התורה שם) "מאן דנפח - מדיליה נפח", וחלקו הוא שעל ידי מעשיו יתעלה העולם ויהיה בונה עולמות ומקיימם, ומוסיף כח כלפי מעלה, כי מעשיו מקיימים או חס ושלום מחריבים. כך צריך להבין במה שיעקב אבינו אמר 'אלקי ישראל, שחס ושלום לומר שהיה כאן איזו פחיתות וגאווה, אלא שאמר לה' בראת את האדם שהוא בגדר אלוך בתחתונים, עם כח של (ישעיה נא, טז) "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי פִיךָ וְכו' לְנִטְעַי שְׁמַיִם וְלִיסְדֵי אֶרֶץ", שבמעשיו תלוי לבנות ולהחריב וכו', וזו האמת, ואת זה הבין אחרי "ותר"י"ג מצוות שמרתי", ותורה זו ששמר - היא נותנת מעלה זו לאדם, שנהיה מרום, וזו דרגת האדם!

(מחשבת מוסר ח"א עמ' שלג)

"וְיָכֵן שֵׁם בְּלִילָה הַהוּא וַיִּקְוֶה בֶן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְזוּהָ לְעֵשָׂו אָזוּיו" (בראשית לב, יד).

"הבא בידו" - ברשותו (רש"י). ואפשר לפרש בכוונת רש"י, שנתן יעקב לעשו רק בהמות שברשותו לתת, אבל עבדים אינם ברשותו לתת, שכן נאמר במסכת גיטין (מד:): המוכר עבדו לעכו"ם - יצא לחירות משום שמפקיעו מן המצוות.

"וְאֵתָה אִמְרַתְּ הַיֵּטֵב אֵיטִיב עִמָּךָ וְשִׁמְתִי אֵת זְרַעְךָ כְּזוֹלֵל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפָּר מֵרַב" (בראשית לב, יג).

נראה לפרש את כפל הלשון "היטב איטיב", על פי הגמרא (שבועות לו.) "והוא דאמר לאו לאו תרי זימני, והוא דאמר הן הן תרי זימני", והיינו שהיטב איטיב - הוא לשון שבועה.

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל זָא אִם זָא מִצְּאֵתִי זֶזֶן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחוֹת מִנְזוּתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךָ כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹהִים וְהִרְצֵנִי" (בראשית לג, ז).

המפרשים נתקשו לפרש את הכתוב "כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹהִים" לפי פשוטו. ונראה לפרש זאת על פי הגמרא קידושין (ז,). שנאמר שם שאדם חשוב המקבל מתנה - זה כאילו נתן את המתנה לנותן. וזהו מה שאמר יעקב לעשו, שמא מסרב אתה לקבל מתנה ממני כי אין זה לפי כבודך, אבל אין לך לחשוש מזה, כי מה שאתה מקבל ממני - עבורי זה כאילו אני קבלתי ממך מתנה. וזהו אומרו 'וְלִקְחוֹת מִנְזוּתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךָ כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹהִים', פירושו, אדם חשוב ושר, שמצינו כמה פעמים שאלהים - הוא חול, ומשום כך הלקיחה שלך תחשב לי כנתינה, ואדרבה וְהִרְצֵנִי - אתה תרצה אותי על ידי לקיחתך.

(זכר יעקב פרשת וישלח)

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברוך בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | דוד אביטל | עדי אביטל | ירוחם בן מרים פרץ | נדב תורגמן | שי תמם | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רונן חזי | דוד מגדיש | יחזקאל נתנאל | דניאל נחמיאס | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפול | יונתן עמרן | יצחק גלצר | משפחת שושני | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו | דן בן אמה - רפואה שלימה ובריאות איתנה

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוק"ל, נלב"ע ו' סיון תק"כ
הזרע שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוק"ל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה פגינא זצוק"ל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפוי זצוק"ל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם בן בר עזריאל שך זצוק"ל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוק"ל, נלב"ע י"א אלול תשל

לעילוי נשמת

מרן הראש"ל הגאון רבי **עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורגיה** זצ"ל | מרן הראש"ל הגאון רבי **מרדכי צמח בן מזל טוב זצ"ל** | מרן שה"ת הגאון רבי **שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קנייבסקי** זצ"ל | הגאון רבי **יעקב חי בן מרגלית** זצ"ל | הגה"צ רבי **יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן** זצ"ל | ר' **יחיאל מיכל בן מרים** - נלב"ע ל במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי **נסים פריץ ב"ר מיימון וסוליקה** זצ"ל | הגאון רבי **אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט זצ"ל** - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | **שלמה בן סלחה** ז"ל - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | **חנינה בת חביבה** ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | **יוסף בן ורה** ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | **אמה בת שושנה** ע"ה - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | **נוריה נורית בת עזריה** ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | **אברהם בן שרה** ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | **נתנאל בן שמחה** ז"ל | **עזריה בת צחלה** ע"ה | **דוד יהודה בן מזל** ז"ל | **רחל בת מרים** ע"ה | **הדר בת רחל נעמי** ע"ה | **אברהם שלום בן ברוך בנדעט** ז"ל | **מאשה רבקה בת טובה** ע"ה | **חיים אליהו בן מרדכי** ז"ל

ניתן לתרום להוצאת הגליונות
"מליצי יושר", באמצעות PayBox
למספר 050-3280226
ולציין "עבור מליצי יושר"

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן לקבל את הגליון במייל: melizei.yosher@gmail.com

ניתן להקדיש את הגליון: לע"ג, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה!

וכן אם יש יארצייט באותו שבוע - אפשר לשלוח את השמות בשבוע שלפניו, ונקדיש את הגליון לעילוי נשמתם.

לביורורים: ניתן ליצור קשר במייל - melizei.yosher@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד